

Maik

Miksi Mihail ”Maik” Naumenko (1955–1991) on tärkeä venäläiselle rockille ja venäläiselle kulttuurille? Vastauksen voi aloittaa muutamalla kriitikkojen kommentilla 90-luvulta:

- aikana, jolloin venäjän kieli rockmusiikissa aiheutti ihmisissä vain päänsärkyä, Maik omaksui sen maksimaalisen luonnollisesti osaksi rock’n’roll -traditiota

- ehkäpä Maikin ansio kätkeytyy siihen, että hän löysi venäjänkieliselle rockille täysin uuden ja täsmällisen intonaation

- Maikista tuli venäläisen katu-uskottavan rockin isä ja luoja

- Maik oli ensimmäinen, joka teki rockia ja bluesia venäjäksi tyylilajin vaatimalla tavalla, ilman mitään neukkuheloja

- ei vain legenda, vaan hän on venäläisen rockin symboli, kulttimuusikko, merkkihenkilö.

Maik esitti siis ensimmäisenä todellista rockia venäjän kielellä, eli hänestä tuli melkeinpä venäläisen rockin perustaja. Vuonna 1993 eräs tveriläinen koululaistyttö kirjoitti päiväkirjaansa: ”Aito elävä rock’n’roll on kuollut Pietarissa. Sen ideologi menehtyi eikä kukaan pysty jatkamaan hänen työtään. Ikätovereilleni Mihail Naumenkon nimi ei sano mitään. Hän aloitti uransa rock’n’roll -tähtenä, taitavana ja traagisena runoilija-laulajana, mutta kun hän kuoli, hänet unohdettiin. Ei kai tämä kohtalo ole lopullinen?”

Vaikka vuoteen 1991 mennessä Maikin Zoopark-yhtyeen suosio oli huomattavasti vajonnut ja vaikka Maik kuolikin oman rock-

maineensa ehtoolla, niin hän silti jäi – kuten Andrei Makarevitš on todennut – ikuisesti ”meidän kaikkein rokeimmaksi rokkariksemme”. Maikissa realisoitui venäläinen rocktähteyks. Se näkyi myös lauluissa, joista sanottiin, että Maikin laulujen sankari on itse Maik – iso loukkaantunut kaupunkilaislapsi, joka oli jäänyt vaille leluja. Mutta tietenkään mikään ei ole näin yksiselitteistä. Suurin osa Maikin lauluista on

Maik Naumenko. Kuva: Willy Usov

kirjoitettu minämuodossa, siksi monet niiden yksityiskohdat vaikuttavat omaelämäkerrallisuilta. Silti näissäkin tapauksissa vaikutelma on harhaanjohtava. Avoimuus, vilpittömyys, riipumattomuus, kyky ”olla itsensä” – tämä kaikki on myös osa roolia, rocktähten olemisen tapaa. Toisin sanoen täytyy ymmärtää, että ”minä” on Maikin lauluissa henkilöahmo, tekijänsä luomus, jolla on suhteellisen itsenäinen näkökulma. Maikin laulujen sankari, laulujen minä, on yksinäinen, hän aavistaa oman kuolemansa, hän on juoppo, hän näyttlee roolia – milloin tähden, milloin tavallisen kaverin. Mutta hän haluaa olla oma itsensä, ja tässä Maikin toiveessa todellinen ihminen sekoittuu rocktähteen. Kaikissa naami-oissaan Maik on sekä ironinen että vakava.

Maikin tuotanto kumpuaa nimenomaan länsimaisesta kulttuurista. Monet hänen laulunsa ovat englanninkielisten rockviisujen versioita venäjäksi. Mutta silti laulaja sitoutuu vahvasti venäläisen kirjallisuuden perinteeseen. Ja erityisellä sijalla Maikin tuotannossa on Puškin. Mutta Maik viittailee myös kirjailijoihin, jotka ovat lähempänä hänen omaa aikaansa. Venedikt Jerofejev oli hänen lempikirjailijoitaan. Esimerkiksi laulu ”Lähiöblues” alkaa sanoin:

Istun huussissa ja luen Rolling Stonea
Venja kaataa keittiössä kotipoltoista.
Vaikka mankka huutaa, Vera nukkuu vintillä,
On aika hänet herättää, mut se on syvältä.

Venja on siis itse kirjailija Venedikt Jerofejevin kanssa samanniminen sankari tämän teoksensa *Moskova-Petuški*, Vera on Venjan rakastettu. Samat sankarit esiintyvät kahdessa muussa Maikin laulussa. Itse asiassa Maikin Venja-aiheiset laulut (Lähiöblues, Lähiöblues nro 2 ja Katkera enkeli) muodostavat eräänlaisen trilogian. Ensimmäisessä Lähiöbluesissa Venjan hahmoa yhdistää Jerofejevin sankariin vain alkoholismi. Sen sijaan Maikin lyyrininen minä ja Venja ovat hyvinkin läheisiä niin maailmankatsomukseltaan kuin elämäntavoiltaan. Maikin ”minä” on vain älykkäämpi kuin Venja. Lähiöblues nro 2:ssa Maikin ”minä” esittää jo selkeästi oman

ylemyytensä suhteessa Venjaan, hän vie tältä Verankin ja muistelee ylevää rakkautta, johon Venja ei kaikesta päätellen pysty. Mitä tulee Jerofejeviin, niin molemmat Lähiöbluesit käsittelevät vain kaikkein ilmeisintä teemaa eli alkoholismia ja vain siihen liittyen sivuavat rakkausteemaa. Mutta kolmannessa osassa, Katkerassa enkelissä, rakkaudesta tulee ratkaiseva. Siinä Vera palaa Venjan luo, kun taas Maikin ”minä” hymyilee murheellisesti heidän rakkaudelleen. Tavallaan Maik nostaa esiin Jerofejevin teoksen ja sankarin kahtalaisuuden – juopon romanttisuuden – mutta kertoo samalla, miten Venitškan ”toinen elämä” olisi voinut mennä.

Mutta oli kyse Jerofejevin tekstistä, Puškinista tai mistä hyvänsä Maikin lähteistä, niin tärkeintä on kuitenkin se, että kaikki nämä kulttuuri-elementit Maik kirjoitti osaksi aitoa, jäljittelemätöntä rock’n’rollia – rockia, josta puuttuvat ylimääräiset typeryydet. Maik loi odottamattoman ja epätavallisen taiteellisen maailman, jossa hän yhdisteli länsimaisen rockin ja venäläisen kirjallisuuden traditiot toisiinsa. Tuon synteessin keskiössä oli ensimmäisen ja mahdollisesti ainoan Venäjänmaan rokkarin ”hahmo” – viimeistelty pietarilainen intelligentti, rocktähti ja yksinäinen syrjäänvetäytyvä outsider, sankari nimeltä Maik.

Venäjän kielestä suomentanut Tomi Huttunen.

J u r i D o m a n s k i

Kirjoittaja on Tverin yliopistossa toimiva tutkija ja opettaja, venäläisen rockrunouden tutkimuksen sikäläisen koulukunnan ja julkaisusarjan Russkaja rok-poezija: tekst i kontekst perustaja